

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Jannsson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 3

Tallinn, 22. jaanuaril 1935

Nr. 3

SISU:

	Lhk.
PÕLLUMAJANDUS.	
Linnuksvate tootmisvõime tõstmisest ja elustamisest. R. Pagland	46
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS.	
Metsakaubanduse seisukord	48
Laevasõit Tallinna sadamas 12.—19. jaan. 1935.	49
Lühiuudiseid	50
HINNAD.	
Hindade taseme liikumine 1934. a.	50
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Võiturg	52
Põllumajandussaaduste väljavedu	52
Peekoniturg	53
Tapaloomade- ja lihaturg	54
Kanamunaturg	55
Teraviljaturg	55
Linaturg	56
Kartuliturg	56
Aedviljaturg	57
Ostujärgude turg	57
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	58
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Lancashire'i tekstiiltootmise reorganiseerimine	59
Austria lehmade eksport Palestiinasse	60
Nira alaliseks asutiseks	60
INFORMATSIOONI OSA.	
Eesti Panga bilanss	60

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
<i>Increasing the Activity and Productiveness of poultry Farming</i>	46
INDUSTRY AND TRADE.	
<i>Timber Trade Conditions</i>	48
<i>Shipping at Tallinn Harbour, January 12—19, 1935</i>	49
<i>Sundry information</i>	50
PRICES.	
<i>Movement of Price Level in 1934</i>	50
AGRICULTURAL MARKETS.	
<i>Butter Market</i>	52
<i>Exports of Agricultural Products</i>	52
<i>Bacon Market</i>	53
<i>Cattle and Meat Market</i>	54
<i>Egg Market</i>	55
<i>Grain Market</i>	55
<i>Flax Market</i>	56
<i>Potato Market</i>	56
<i>Vegetable Market</i>	57
<i>Concentrated Feed Market</i>	57
<i>Prices and Quotations</i>	58
FOREIGN COUNTRIES.	
<i>Reorganising Lancashire's Textile Industry</i>	59
<i>Export of Austrian Cattle into Palestine</i>	60
<i>Nira — Permanent Institution</i>	60
INFORMATION PART.	
<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Returns</i>	60

Tr. R. Kreutzweber
nim ENY Kalka
Reamotukogu

PÖLLUMAJANDUS

LINNUKASVATUSE TOOTMISVÕIME TÕSTMISEST JA ELUSTAMISEST. INCREASING THE ACTIVITY AND PRODUCTIVENESS OF POULTRY FARMING.

R. Pagland.

Küsimusel, kas maksab meil kõnelda linnukasvatuse laiendamisest ajal, mil välisturud tõmbuvad koomale ja kanakasvatuse maades näitab väljavedu langust, ei saa üldse peatuda. Meie kanamunade üldtoodang on selleks veel liig väike, et turustamisel karta raskusi, kui teostada mõningaid muudatusi munamüügi korralduses. Teiseks meie siseturu maht on palju suurem, kui praegune munade üldkogus. Kolmandaks meie talukorraldus tingib senisest suuremat kanade arvu. Küsimuseks on ainult, kuidas juhtida meie linnukasvatuse ratsionaliseerimistööd ning muuta tootmist tasuvamaks.

1934. a. kanamunade väljavedu teeb meie põllumajandussaaduste väljaveost 7—8%; teistes väikemajapidamisriikides maades näit. Ungaris aga 26%, Belgias 20% jne. Me teame Soomet ja teisi maid, kes paari-kolme aastaga on suutnud tõusta sissevedajate maade seast sada ja rohkem miljonit muna väljavedajate maade ritta, kuid veel rohkemgi, — kindlustada endile püsivat turgu. Ühe põhjusena on märgitud riigi poolt makstavaid kõrgeid preemiaid, kuid sellest üksinda näib olevat ikkagi vähe. Preemiad on hädabinõu, millele ei saa püsivalt rajada ühtki tootmisala, eriti koormavaks muutub see vastava tootmisala laiemisega ja teeb ta edaspidise olemasolu täiel määral sõltuvaks riigikassast. Kui meilgi on seda teed käidud, siis tuleb sellele ikkagi vaadata kui ajutisele abistamisviisile, et anda võimalust orienteeruda, teha ümberhindamisi, et siis juhtida vastavat tootmisala niisugustele loomuliikudele alustele, kus võiks juurdemaksmise lõpetada. Ja sarnast ümberhindamismenetlust näeme neis maades, kus ekspordimine on eluküsimuseks. Preemiate maksimine senisel kujul annab kanakasvatajatele küll ainelist ja moraalselt tuge, aga vähe aitab kaasa kanakasvatuse ratsionaliseerimiseks.

Et meie kanakasvatust 1934. a. hindade

tasemel teadliku ja ratsionaalse pidamisviisi juures ilma preemiateta küllaltki võistlusvõimeline oleks olnud, nähtub kõige paremini 1933/34. a. linnukasvatuste vahelistest võistlustest osavõtnud majapidamiste tulemustest. Kuid teisest küljest, võttes seni Eestist ainult Inglisse eksporditud munad ja võrreldes samasuure koguse Rootsi või Soome väljaveoga ning saadud hinnaga, ei saa kuidagi eitada, et munade hinnavahe on meie kahjuks ümmarguselt miljon krooni. On juhtumeid, kus Eesti munad hinnati Inglises kuni 5 š. kasti kohta madalamalt, kui näit. Rootsi munad. Selge on, et Eestist välja veetavad munad pole halvemad; meie kauba puuduseks oli ja osalt veel praegugi on headuse ja raskuse järgi liigitamise täpsus. Meil mindi täpsamale raskuse järgi liigitamisele üle alles siis, kui teist pääseteed enam polnud. Samal põhjusel kannatas suuri kahjusid Poola linnukasvatust. Kuna Taani tervelt 11 kuud enne munade märkimise nõude teostumist Inglises, saatis oma kauba juba märgitult Inglisse.

Müügi-
korraldusest.
Organisation
of Sales.

Praegu, kus väljavedu munade vähesuse tõttu soigus, on sobivaim aeg kaaluda põhjalikult meie munamüügi parandamisvõimalusi ja siis algavaks hooajaks see osa parandusist, mis ei nõua ajaliselt ettevalmistamist ning eeltööd, kindlasti teostada. Näiteks 1929/30. a. võttis umbes 60% sortimispunktidest mune vastu headuse alusel, möödunud hooajal tehti seda mõnes üksikus punktis osaliselt. Sortimine algas alles kauba ärasaate eelpäeval — sel kujul on munade sortimine maal mõttetu. Kaalu alusel munade vastuvõtmisest on kõneldud aastaid, isegi munahinna noteering sünnib kaalu alusel, aga seni pole meil ühtki punkti, kus kaalu alusel vastuvõtmist oleks katsetatudki. Et seda praeguse müügi korralduse juures on raske levitada, on arusaadav.

Siin tuleks otsustada, kas jääda mitme eksportija süsteemi juurde või tsentraliseeruda. Viimane moodus oleks praeguses olukorras otstarbekamaid, kuid selle teostamine on seotud raskustega. Seepärast tuleks vähemalt muuta praegune eksportimislubade andmise kord niisuguseks, mis looks eeldused otstarbekamaks munamüügi organisatsiooni väljakujundamiseks. Ei ole loomulik, et majanduslikul alal töötavad ettevõtted, mille organisatsiooni väljakujundamine nõuab aastaid, on sõltuvad lühiajalistest eksportimislubadest. Iga majandusliku ettevõtte väljaarendamine nõuab kapitali investeerimist, mida väiksem seejuures riisiko, seda julgemalt teotsetakse.

Eksportimislubade kohta on pea kõikjal kehtiv moodus, et kord registreeritud äri jääb oma õigustesse, kuni rahvamajanduse huvid või vastavate seaduste rikkumine ei sunni valitsusvõime toimima teisiti. Küll aga nõutakse mõnes riigis, näiteks Bulgaarias, et eksportäri juht peab olema vähemalt kolm aastat enne munakaubanduse alal töötanud, kui eksportimisluba üldse antakse.

Eeldades, et praegune eksportijate arv jääb püsima, tuleks põhimõtteliselt otsustada, kas anda lubad piiramata aja peale või vähemalt 5 aastaks.

Kanalate ehitamise premeerimine.

Premiums for Building Chicken-houses.

Kanalate puudumine on väga palju pidurdanud meie linnukasvatuse levimist ja paremate tasuvustulemuste saavutamist. Seepärast tuleks seada sisse kanalate ehitamise preemiad, mis võiksid olla kaheksugused, ehitusmaterjali ning raha näol. Ehitusmaterjali tuleks anda neile, kellel linnukasvatuseks huvi ning eeldused olemas, aga puudub võimalus ehitusmaterjali muretseda. Kuna rahas tuleks preemiatega soodustada kanala ehitamist nendele, kellel puudub ka kõige hädavajalisem ehituse juures tarvisminev rahasumma. Preemiasaaja kohustuks kindlaksmääratud arvu aastaid pidama kanu. Preemiate saajatena tuleksid esmajärjekorras kõne alla põllu- ja kodumajanduskoolide lõpetajad, kes meeleldi rakendaks omi teadmisi ja oskusi tegelikule tööle, aga majam-

dusliku iseseisvusetuse tõttu puudub teotsemise võimalus. Väljaspoolt toetuse saamise korral oleks vanematelt nõusoleku saamine märksa kergem — järelikult premeerida tuleks meie talumajapidamise organisatsiooni sobivate kanalate ehitamist, mitte iseseisvate farmide asutamist. See on põhimõtteline küsimus, mis pärast selle läbiviimise üksikasjadesse ei tungi.

Tõumaterjali levitamine.

Distribution of Breeding Chickens.

Meie kanade munemistase on statistika järgi keskmiselt 98 muna aastas (Taanis 150, Hollandis 135, Belgias 120 jne.), see on madal ja tuleb tõsta. Et meil selleks eeldusi, nähtub Kehtna kontrolljaama andmetest ning sugulavade kanakarjadest, kus on toodang viidud isegi üle 200 muna kana kohta aastas. See näitab, et meie üldine kanakari on peale viletsate eluruumide veresuguluses, nõrga toodanguvõimega ja väikeste munadega. Seepärast tuleks kevadel viia läbi tasuta haudumismunade jagamine, kui kõige kiirem ja odavam toodanguvõimelise tõumaterjali levitamise moodus. Kuna sügisel korduks noorte lindude jagamine. Võiks viia läbi maakondade viisi, näit. 2 maakonda aastas. Nii muutuks lähema viie aasta jooksul suurem protsent meie kanakarjast enamvähem kindlasse tõuraami mahtuvaks. Kanade keskmine munemistase tõuseks praegusest 98 munalt vähemalt 115—120 munale aastas, millel tasuvuse ning võistlusvõime tõstmise seisukohalt väga suur tähtsus. Umbes sarnast toetamismoodust praktiseeritakse mitmes riigis, näit. Belgias antakse sugulavade pidajatele toetust, kuna Bulgaarias on asutatud mitmed haudumisaamad, kust jagatakse kevadel tasuta tõumaterjali.

See on üks odavamaid premeerimismooduseid, aga selle kaudu süveneb kanakasvatuse vastu huvi, kanakasvataja hakkab ise süvenenumalt mõtlema ja juurdlema madala toodangu ja tasuvuse põhjuste üle ning asub pidajast sõltuvate abinõudega tasuvust tõstma. Kui selleks otstarbeks kulutada aastas 5000 kr., siis on see meie linnukasvatuse võistlusvõime tõstmiseks palju mõjuvam toe-

tus, kui praegune 50—60 tuhande kroonine juurdemaks munadele.

Linnukasvatajatel on küllaltki moraalset julgust sarnase väikese summa nõudmiseks kanakasvatuse elustamiseks, mis selgub, kui heidame pilgu seni riigi poolt linnukasvatuse edendamiseks antud toetustele.

Rilgi toetused linnukasvatusele.
State Aid to Poultry Farming.

Vabariigi algusest kuni 1933/34. a. on riigi poolt linnukasvatuse edendamiseks

E. Sulg- ja väikelooma-

kasv. edendamise seltsi ja E. Linnukasv. seltsi kaudu antud: Põllutööstusministeeriumilt 80 565 kr., Loomatervishoiu peavalitsuselt 1000 kr. ja Põllutöökojalt 21 030 kr., mitmesugustelt omavalitsus- ja eraasutistelt ning isikutelt 7244,25 kr. Peale selle on Põllutööstusministeerium saanud Rootsi poolt 1924. a. avatud kaubakrediidist tõulindude ostmiseks 15 919,60 kr., millega osteti 1162 kana, 91 hani ja 4 parti. Kogusummas Eesti linnukasvatuse edendamiseks vastavate organisatsioonide kaudu kuni 1933/34. a. on kulutatud 141 472,14 kr. Nimetatud summa hulka pole arvatud Kehtna kontrollkanala ja muna-

de veo kontrolli teostamiseks kulutatud summad.

Seega linnukasvatuse edendamiseks ja arendamiseks on kulutatud vaevalt 1% sellest summast, mis riik saanud munade väljaveost. Arvates siia juurde aga linnuliha ekspordist saadud summad, jääks see protsent veelgi väiksemaks. Kuid oletame, et selle summa eest on toodud sisse linnukasvatuse tarbeid ja sööte, kuigi kindlasti vähem. Lõpuks on kahel viimasel aastal munade maksetud juurde, kuid selle summa on riik vähemalt pooleteisekordselt saanud kontrollmaksudest tagasi. Seega on kanakasvatuse riigile puhtakujuliseks välisvaluuta allikaks, kuid ta on teeninud ka kasvatajat hästi, mis pärast kanakasvatuse abistamine oleks eriti hinnatav ja otstarbekas.

Kokkuvõttes — meie kanakasvatuse tootmis-, tasuvus- ja levimisvõimaluste elustamiseks viia läbi kanalate ehitamise soodustamine ehk premeerimine ja tasuta haudumismunade ning tõumaterjali levitamine, kindlakujuliseit lahendada edaspidise munakaubanduse korraldamisega ja eksportijatega seotud küsimused.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

METSAKAUBANDUSE SEISUKORD.

TIMBER TRADE CONDITIONS.

Inglise-Vene 1935. a. kokkulepe.

British-Russian Agreement of 1935.

Viimasel ajal Inglise on hakanud määrama kindlaks Venest sisseveetava saematerjali kogust; möödunud aastal fikseeriti see kogus 350 tuh. std. Läbirääkimisi ses suhtes peab ning teeb kokkuleppeid inglaste poolt Timber Distributors Ltd. Kokkulepe 1935. a. hankeks on põhimõtteliselt juba saavutatud: Vene võib eksportida Britti sel aastal 400 tuh. std. saematerjali, seega 50 tuh. std. rohkem möödunud aasta kogusest. Lepingusse on võetud ka n.a. „hinnaalandusklausel“ (fall clause). Nagu võis arvata, see „klausel“ kutsus esile, peamiselt Kanadas, ägeda protesti, samuti kui möödunud aasta alul. Tookord saavutas kanadalaste protest positiivseid tulemusi ja mõjus

Inglise metsaturule stabiliseerivalt. British Columbia Lumbermen Association nüüdki nõuab Kanada peaministri protesti esitamist Inglise valitsusele eelmainitud „hinnaalandusklausli“ pärast Inglise-Vene kokkuleppes. Tundub, et seekord kanadalaste protest lelab vähem vastukõla kui möödunud aastal, kuna just kanadalased ise läinud aastal osutusid saematerjali üleproduktiooni ja hinnalanguse põhjustajaks Inglise turul.

Kuni pole konkreetselt teada redutseeritud hindu Inglise-Vene kokkuleppes, on raske ennustada hinnaalanduse kui ka Briti sisseveokoguse suurenemise mõju teistele puusaadusi eksportivatele maadele.

Läti olukord. Läti metsakaubandus läinud aastal algas lootusrikkalt, ent oleks lõppenud halvasti, kui poleks abistanud Saksa. Läti võlgneb nimelt Saksale ligi 7 milj. latti, milline summa tuntud „külmanud lattide“ nime all. Seda võlga Läti on asunud tasuma metsaekspordiga (möödunud aasta jooksul vähenes võlg juba 3 milj. latile). Saksa ostab Lätilt peamiselt pakke, I ja II sorti saematerjali, makstes viimaste eest RM. 82.— pro tnm, seega umbes RM. 315.— pro std (ligi £ 25.-). Saksa viimasel ajal on hakanud ostma Lätilt ka teisi sortimente, aidates Läti metsakaubanduse tegevusele möödunud aastal suuresti kaasa. Praegu on Lätil müümata veel 40 tuh. std. saematerjali. Talvel on aga peamine hooaeg Läti saematerjali kaubanduses, kuna sadamad püüvad jäävabad. Nii on Läti metsaeksporditrid möödunud aastal Saksa abiga teinud võrdlemisi head äri. Isekiisimus on aga, kuidas kujuneb metsaeksport käesoleval aastal; selleks väljavaated ei tundu olevat enam kuigi rõõmustavad. Läti eksporditride kalkulationsioonid viimastel metsaeksportitritele baseerusid Saksa kõrgetel hindadel, kuna arvestati ka sel aastal suuremate Saksa ostudega. Ent on vähe lootusi, et „külmanud lattide“ lõppedes Saksa oma valuutat ka edaspidi tahaks kulu- tada saematerjalide ostudeks Lätist.

Põhjamaade olukord. Möödunud aasta sügis polnud Soome ega Rootsi metsaeksportile kuigi soodus, teatavasti Kanada ja Vene võistluse tõttu Inglises ja Euroopa mandril. Eksporditrid ei arvesta nüüd kaugeltki suurte kasude võimalustega; ollakse rahul saavutades hindu, millised jätaksid vaid väikese positiivse tulemuse. Väiksemate eksporditride arvates £ 9.— pro std fob. 7" laudadelt ei tasu

üldse tootmist ning kavatsetakse oma tootangut vähendada miinimumini, kuna puuduvad väljavaated saematerjali hindade tõusuks. Suuremad eksporditrid on muidugi paremas olukorras. Nende saeveskid on sadamate läheduses ning toormaterjale nad on ostnud 1933.—34. a. talvel madalamate hindadega kui need, kes ostsid palke alles möödunud aastal.

Läbirääkimistel inglise importitridega rühutatakse eriti tootmiskulusid ning püütakse veenda ostjaid, et hinnaalandusega on võimata nõustuda. Ent tootmiskulude argument ei näi palju aitavat. Briti importitrid pole sugugi nii hõlpus veenda; nad tunnevad endid seisukorra peremeestena ning nende arvates Põhjamaade saematerjalide hindadeks võivad olla vaid need, mida suudavad maksta Inglise importitrid; tootmiskuludel olevat selle küsimusega vähe ühist.

Millist mõju läinud stügise hinnalangus käesoleva aasta hindadele ka ei avaldaks, teatud positiivse tulemuse on ta siiski andnud: üha suurenevale saeveskite tootangule Skandinaavias ja Soomes on pandud tõke. Eksporditrid on veendunud selle tõkke kasulikkuses.

Sageli on tähendatud nii meil kui Rootsis ja Soomes, et varajased lepingud on üldiselt paremad. Tänavu on mööduandev reaktisiooniperiood võrdlemisi kõrgelekrüvitud hindade asemel läinud kevadel. Et navigatsiooni avamiseni kulub veel ligi 3 kuud, poleks kuigi soovitatav eksporditridel rutata äritehingute sõlmimisega. Mis puutub Soome ja Kanada saematerjalide hindade vahesse, siis see polegi enam nii suur kui möödunud stügisel, ja et teatavasti mitmed Inglise importitrid on alati eelistanud Euroopa saematerjale, Põhjamaade väljavaated eelolevaks hooajaks ei saaks olla lootusetud.

LAEVASÖIT TALLINNA SADAMAS 12.—19. JAAN. 1935.

SHIPPING AT TALLINN HARBOUR, JANUARY 12.—19, 1935.

12.—19. I Tallinna sadamas liikunud laevad olid peamiselt liinilaevad, nimelt tulid ja suuremosalt ka väljusid Saksa-Soome, Rootsi-Soome, Belgia-Eesti, Inglise-Eesti ja Prantsuse-Eesti vahelistel liinidel liikuvad

laevad. Liinilaevad töid ja viisid pea võrd- selt kaupu, ainult Inglise ja Belgiasse läks meilt enam kaupu kui sealt toodi. Liinilae- vadel veeti peamiselt segakaupa, metsama- terjali läks vähe Inglise ja Saksa.

Pesle hiinilaevade tulid suurema laadungi kivisüttega Inglisest eesti laevad Maia, Järvamaa ja Nemrac, tuues kaasa 6223 tn kivisütt, mille hulgas veidi ka koksi; a/l Nora tõi Inglisest suhkrut, Saksast tõi a/l Alster segakaupa; nimetatud laevad pole veel väljunud. Tühjalt tulid, kuid laadungiga väl-

jusid a/l Sizvall tselluloosiga Roueni ja a/l Maria tselluloosiga Londoni, a/l Luvsee nisu ja kartulijahuga Itaaliasse.

Moona võtma, avarii puhul ja muudel põhjustel, mitte laadimise ja lossimise ostarbel, liikusid Tallinna sadamas a/l Marvi, Vahur, Põhjarand ja m/l Albatros.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

● Vee- ja maaparandustehingute liit avab Kurna vallas, Harjumaa, pürotehnilise laboratooriumi. Viimase eesmärgiks on peamiselt vanade miinide avamine ja sellest saadava lõhkeaine kasutamine põllumajandus-tehnilistel töödel (kivide purustamisel, kändude lõhkumisel jm.).

● Keila villavabrik, mille omanikuks on U/ü. Deutsch, Sacharov ja Schönberg, on Keilast kolunud üle Tallinna Soo tän. (end. „Volta“ ruumidesse). Tallinna on koondatud ka vabriku Viljandis asunud osakond (värvimise, dekateerimise jm. tööd). Vabrik alustab uutest ruumides 21. jaanuaril k. a. tööd.

● Tallinnas asetsev kindavabrik „Simplex“ A/s., mis läinud aastal alustas tööd ja oma tooted tänini siseturul realiseeris, on leidnud, et ta oma toodetele võiks ka vä-

lismaal, esijoones naaberriikides, leida turgu, kui riik seks mõningad takistused aitaks ületada. Küsimus on praegu Majandusministeeriumis selgitamisel ja kaalumisel ning esialgu näib, et takistusi võimalik on kõrvaldada.

● Šokolaadivabrikul „Kave“ on läinud korda saada Inglisest suuremaid tellimisi maiusainete müügiks. Uued tellimised kindlustavad vabrikule pikemaks ajaks tööd.

● Kaubandus-tööstuskojas möödunud nädalal peetud koosolekul leiti olevat võimalik lubada põllutöömashinade ja riistade importi senisest suuremal määral. Sisseevotunnistuste väljaandmisel jääb aga Majandusministeeriumile õigus suunata ostu tarvilistest riikidest ja anda luba vaid importõrdele, kes varemalt põllutöömashinade ja riistu on importinud.

H I N N A D

HINDADE TASEME LIIKUMINE 1934. a.

MOVEMENT OF PRICE LEVEL IN 1934.

Möödunud aastal hinnad siseturul üldjoonis liikusid alanevas suunas. Alanev liikumine avaldus suur- kui ka väikemüügi hindade juures. Möödunud aasta detsembris suurmüügihindad, indeksels kujutatud keskmise taseme järele, olid 5,5% madalamad kui aasta varem. Elumaksumuse indeks näitab nende kuude võrdlusel alanemist liigikaudu sama võrra (5,4%). Hindade taseme võrdlust viimastel aastatel takistab 1933. a. teisel poolel olnud järsk võnge rahanduses. Seda iseloomustavam on aga hindade taseme võrdlus möödunud aasta teisel poolel. Võrreldes 1933. a. sama poolega oli

suurmüügihindade tase 1934. a. madalam 8,2%, elumaksumuse tase 5,3%. See näitab, et siseturul hindade käigus on püsinud languse tendents 1929. a. alates ning seda tendentsi ei suutnud pidevalt murda ka 1933. a. juunis teostunud rahakursi muutus, kuigi selle tagajärjel hinnad siseturul ajutiselt vähe tõusid.

Hindade langus üldiselt võttes oli suurem toitainete juures, kuna tööstusliku päritoluga kaubad odavnesid vähem. See ilmnes suur- müügi- kui ka väikemüügihindades ning väikemüügihindade kaudu mõjutas vastavalt ka elumaksumuse käiku. Toitainetest ainult mõ-

med eksportkaubad olid möödunud aastal siseturul eelmisest aastast kallimad, kuna teravili, aiasaadused ja mõned teised toidained odavnesid.

Suurmüügihindade ja elumaksumuse indeksite aasta keskmised (1927—31 = 100).

Average Yearly Indexes of Wholesale Prices and Cost of Living.

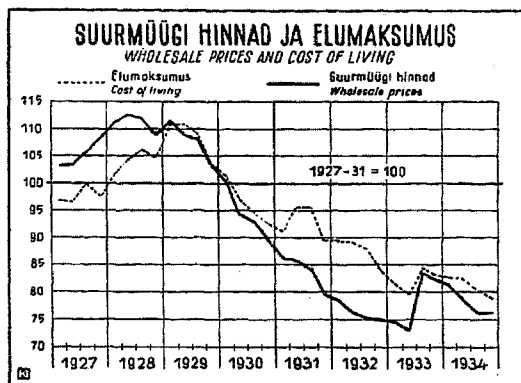
	Suurmüügihindade indeks <i>Index of Wholesale Prices.</i>	Elumaksumuse indeks <i>Cost of Living Index.</i>
1929	107,9	108,8
1930	94,5	96,5
1931	84,0	98,0
1932	76,7	87,7
1933	78,4	82,8
1934	78,1	81,2

Hindade alanev liikumine möödunud aastal üldtulemustelt oli siiski võrdlemisi piiratud ning kogu aasta jooksul ei tulnud ette teravamaid võnkeid, mille tõttu turuolukord üldiselt paistis võrdlemisi stabiilsena. Tähelepanev on siiski, et hindade seisukohalt vaadates meie siseturu olukord möödunud aastal arenes lahkuminevalt teiste üldolukorra poolest võrreldavate maadega.

Üldjoonena tuleb märkida, et hindade kujunemine teiste maade siseturgudel arenes lahkuminevalt kahes riikide rühmas. Kullaalusel oleva valuutaga maade siseturgudel suur- kui ka väikemüügihindade liikumine näitas alanevat tendentsi. Langus ei olnud küll kuigi suur — 3—10%, kuid siiski teravalt märgatav. Erandina tuleb aga märkida hindade kujunemist Saksas, kus nad eriti möödunud aasta teisel poolel kõvenesid. Ühtlasi tuleb märkida, et Saksa ekspordi toetamise ning impordi piiramise abinõud olid selle erineva nähtuse põhjuseks.

Teises riikide rühmas — kullaalusest loobunud maades hindade liikumise üldjoon oli vastupidine — nimelt hinnad näitasid kõvenemist ehk vähemalt stabiilset taset, nagu Inglises, Rootsis ja Soomes. Valuuta vahekorra tõttu endise pariteediga Eesti kuulub viimasesse riikide rühma, kuid hindade kujunemise poolest erandina ligineb ta enam esimesele rühmale.

Tuleb muidugi tähendada, et hindade taseme lahkuminev liikumine neis kahes riikide rühmas ei ole ulatuselt suur — vahe

keskmiselt alla 10%, kuid sellegipärast ei saa mööduda seda nähtust hindamata, kuna see puudutab rahvamajanduse üht tähtsamat tegurit ning tundeikumat närvi.

Ühes hindade lahkumineva kujunemisega nimetatud kahes riikide rühmas suurenes ka rahakursi vahe. Nimelt peaaegu kõigis kullaalusel loobunud maades rahakursid langevad veelgi, mis ühtlasi põhjustas ka hindade kõvenemise. Peab märkima, et üldiselt rahakursi langus oli siiski tunduvalt suurem, kui hindade kõvenemine. Kullaalusel püsiva vääringuga riiges aga kestis, kuigi pidurdatud, deflatsiooni protsess edasi ning see oli ka põhjuseks hindade langusele.

Eesti olukord rahakursi liikumise poolest ühtub kullaalusest loobunud riikidega, sest ka meil rahakursi langus süvenes; kuid hindade liikumist alanevas suunas see ei pidurdanud. On arusaadav, et siin pidid esinema mõned teissugused tegurid, mis meie majandust mõjutasid võrreldes teistega lahkuminevalt.

Üldisemaks põhjuseks on asjaolu, et meie siseturg oma maa toodete poolest suhteliselt nõudmise ulatusele oli varustatud vast rikka-likumalt kui teisis riiges, esijoones põllumajandussaaduste alal. Möödunud aasta hea vilja ning ka muude toodete saak lubas suurendada väljavedu ning peale selle täitis siseturu tarviduse täielikumalt kui eelmisel aastal. Eksportsaaduste tähtsama aine — või hind oli keskmiselt võttes ilma juuremaksuta siseturu arvel madalam, kui eelmisel aastal (12%). Teiste põllumajanduse eksportainete hinnad olid küll paremad, kuid

vaevalt kompenseerisid või hinna odavuse. Seega eksportsaaduste hind ei kujunenud küllaldaseks tõukejõuks, mis oleks ergutanud olemasolevaid ressursse veelgi enam kasutama ekspordiks ning ühtlasi sellega aitama kaasa hindade kõvenemisele siseturul.

Tööstuskaupade lähimüük suurenes, kuid pakkumise pinge lõdvenes vähe ning see lubas hoida kaupade hindu suuremaist kõikumistest.

Kuigi ka ostujõud siseturul üldiselt vähe paranes, ei tekkinud siiski kaupade rõhkuse tõttu hindade kõvenemist. Hinnakõikumised välisurgudel kajastuvad meie siseturul praeguse

olukorra juures vähem kui varem. Väikest hinnalõdvendamist mõnelt ainelt põhjustas tollimäärade alandamine. Neil asjaoludel tekkiski nähtus, et meil elumaksumuse tase alanes peaaegu samapalju kui näiteks Lätis, kuigi kursi vahe samal ajal süvenes.

Üldiselt võttes hindade väike lõdvenemine meie majanduse tegevuse elustumist möödunud aastal ei taikistanud; mõned kõrvaltegurid, nagu intresside alandamine, aitasid tootmistasuvust parandada. Seda tõendab lähikäikude suurenemine tootmise kui ka kaubanduse aladel, eriti soodsalt on kujunenud tulemused väliskaubanduses.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG — BUTTER MARKET.

Möödunud nädalal jätkus võihinna paranemine Inglises. Eesti võihinna noteeringuks märgiti Manchesteris 98—100 š cwt eelmise nädala 95—97 š vastu. Taani võihind tõusis Londonis 2 š, s. o. 118 š-le cwt kohta, mis võimaldas Kopenhaageni noteeringut tõsta 204 Tkr-le eelmise nädala 200 Tkr vastu 100 kg kohta.

Saksast saadav võihind püsis eelmise nädala tasemel, s. o. 118 Rmk ehk fob Tallinn 166 snt kg. Kuna Saksa veetud võikoguse osatähtsus langes, nõrgenes ka meie eksportvõi hinnanoteering 4 snt võrra, s. o. 134 snt-le kg kohta.

Võitagarade liikumine Inglises näitab järjest vähenemist. Seejuures on huvitavaks asjaoluks see, et võitagarade seis ulatub käesoleval aastal alla eelmise kahe aasta võitagarade seisu taseme. Viimane asjaolu on ka teatava soodustava mõjuga võihindade liikumisele tõusu suunas. Nii oli võid külmutusmajades käesoleva kuu 5-dal 507 925 kasti, 1934. a. sama aja 511 866 kasti ja 1933. a. 589 483 kasti vastu.

Või- kui ka juustutoodang Uus-Meremaal viimastel kuudel on näidanud tagasiminekut. Väljaveoks kontrolljaamadesse esitatud võikogus langes viie viimase kuu vältel 74 234 tonnile eelmise aasta sama aja 76 274 tonni

vastu. Seega on või sissetulek kontrolljaamadesse langenud 3% võrra, võrreldes eelmise aastaga. Samal ajal aga juustu vähenemine on märksa suurem ja nimelt 7%

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE VÄLJAVEDU EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS.

	Nädalas 14/1-20/1 1935	7/1-13/1 1935	1935. a. 1. l kuni 20. l	1934. a. 1. l kuni 21. l	1933. a. 1. l kuni 22. l
VÕI (tonni) Butter (tons)	112	106	254	282,8	192,2
Sellest:					
Saksa . . .	48,2	54,1	102,3	155,2	79,4
Inglise . . .	52,3	51,9	136,0	116,9	54,6
Belgiase . . .	7,4	—	7,4	7,6	19,8
Soome . . .	—	—	—	2	—
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	—	—	—	—	—
Sellest:					
Inglise . . .	—	—	—	—	—
Saksa . . .	—	—	—	—	—
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	40,8	15,8	88,8	70,5	36,0
LINA (tonni) Flax (tons)	223,3	43,4	408,2	201,5	272,9
Sellest:					
Inglise . . .	203,0	43,4	388	140,4	112,3
Belgiase . . .	4,8	—	4,8	—	111,4
Soome . . .	5,0	—	5,0	—	6,9
Saksa . . .	10,4	—	10,4	20,5	—
Prantsuse . . .	—	—	—	30,4	10,0

võrra, kuna detsembris on kontrolljaamadesse sissetulnud juustukogus veelgi väiksem ja nimelt 8% võrra. Toodud andmeist nähtub, et Uus-Meremaa piimamajanduse areng on teataval määral seisatunud ja seda eriti hooaja keskel, mille tõttu sarnast üllatuslikku piimasaaduste toodangu arengut, kui see siindis eelmistel aastatel, käesoleval tootmisaastal tõenäoliselt loota ei ole.

Piimakarja arvuline liikumine möödunud aastal Taanis näitas 3%-list vähenemist eelmise aastaga võrreldes. Samuti arvatakse ka, et selle tagajärjel on vähenenud üldine võitoodang, kuigi selleks puuduvad veel otsestatistilised andmed.

Möödunud aasta Taani võiekspordit koguselt on väiksem 1928. aastale järgnevate aastate väljaveetud kogustest. Eelmise, s. o. 1933. a. väljaveetud võikogusega võrreldes esineb vähenemine õige väikesel määral, kuid 1932. a. suhtes juba 5% võrra. Võiekspordi vähenemine ilmnes eriti aasta teisel poolel.

Või väljavedu Taanis

(1000 cwt).

	1931.	1932.	1933.	1934.
Inglise	2.426	2.539	2.489	2.460
Saksa	596	260	318	399
Belgiasse	134	203	115	56
Šveitsi	108	40	1	4
Prantsusse	97	40	81	23
Teistesse maadesse	18	24	13	23
Kokku	3.379	3.106	2.967	2.965
Või hinnanoteering				
Kopenhaagenis	209	178	171	161

Tähtsamaks Taani või sihtmaaks oli nagu alati Inglise, kuhu kogu väljaveetud võist läks 83% eelmise aasta 84% vastu. Samuti

nagu osatähtsuses, nii ka väljaveetud võikoguses märkame langust 1% võrra, võrreldes 1933. aastaga.

Või väljavedu Saksa kasvas 25% võrra, moodustades osatähtsusest 13% kogu ekspordist, 1933. a. 11% ja 1932. a. 8% vastu. Belgiasse, kui järgmisele tähtsamale turule, vähenes või väljavedu üle 50% ja samuti ka Prantsusse väljaveetud koguste liikumises päneme tähele tunduvalt vähenemist. Seevastu aga teistesse maadesse näitab võiekspordit väikest tõusu.

Kopenhaageni ametlik võihinna noteering 1934. a. on 1933. a. keskmisest noteeringust madalam 6% ja 1932. a. noteeringust 10% võrra. Möödunud aasta kevadkuudel näitas võihinna noteering rekordset madalduku paljude aastate jooksul, olles madalam eelmise aasta sama aja noteeringust üle 12% võrra. Aasta teisel poolel oli aga võihinna noteering tegelikult peaaegu sama kui 1933. a. teisel poolel.

Meie siseturul maksus või möödunud nädalal snt kg: Tallinnas — meiereivõi 155 snt, taluvõi 135—140 snt, Tartus — meiereivõi I s. 138—150 snt, II s. 133—138 snt ja taluvõi 100—130 snt, Valgas — meiereivõi I s. 150—160 snt, II s. 135—145 snt, taluvõi 110—135 snt, Viljandis — meiereivõi I s. 155 snt, (kauplustes) ja taluvõi 125—140 snt, Pärnus — meiereivõi 150—155 snt (kauplustes), taluvõi 120—130 snt, Rakveres — meiereivõi I s. 145—155 snt ja taluvõi 125 snt, Narvas — meiereivõi I s. 150—160 snt ja taluvõi 135—145 snt kg.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Inglise 1 244 tünni, Saksa 720 tünni ja Belgiasse 200 tünni.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul on seisukord vähe paranenud. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering kõvenes 4 š. võrra tsentnerilt 81 š. peale tsentner. Võrreldes läinud aasta noteeringuga samal ajal selgub, et see oli 3 š. võrra kõrgem. Kuid on lootusi, et peekonihinnad Inglise veelgi kõvenevad ja tõusevad läinud aasta tasemele.

Vaatamata hinnatõusule Inglise jäi muutmatus peekonsigade noteering, sest suure sigade arvu tõttu langes siseturul

müüdavate peekonsigade hind keskmiselt 3 snt võrra kg-lt. Läinud nädalal tapeti eksporttapamajades 2077 siga 2325 sea vastu eelmisel nädalal.

Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Peekonsigade tapakaal:	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	55	50	44	Sise-
55 —59,5 " }	50	46	40	turu
72,5—75 " }				
75,5—80 " }	46	42	39	

Alates kvootesüsteemi kehtimapanemisest on sigade arv Taanis tunduvalt vähenenud. Vastavalt sellele langes ka tapetud sigade arv 1934. aastal 21% võrra. Kuid peekoniekspord Inglisse langes 23% ulatuses.

Taani peekoniekspordi liikumist viimastel aastatel näitab järgmine tabel:

	Peekoniekspord Inglisse	Peekonsigade kesk- mine noteering Tkr. kg.
1930	6 028 000 cwt	1,29
1931	7 320 000 „	82
1932	7 547 000 „	75
1933	5 580 000 „	1,21
1934	4 279 000 „	1,56

Siit selgub, et Taani peekoniekspord Inglisse langes kahe aasta jooksul 3,3 milj. tsentneri ehk 43% võrra. Seega kaotas Taani turu ligikaudu 3 300 000 seale.

Kuid käskkäes ekspordi langusega on tõusnud ka seakasvatajatele väljamaksetav hind. Läänud aastal sai Taani seakasvataja esimese sordi peekonsea kg-st keskmiselt 1,56 Tkr. (Ekr. 1.23), seega umbes Tkr. 100 ühe sea eest ehk 30% rohkem kui eelmisel aast.

Kui võrreldes 1932. aastaga sai Taani seakasvataja 1934. a. ühe sea eest samapalju, kui 1932. a. kahe sea eest.

Toitainete kaupmeeste liidu poolt esitati Inglises äsja märgukiri põllutööministrile,

TAPALOOMADE- JA LIHATURG

Uue aasta algnädalail valitsevad kõrged lihahinnad võimaldasid loomade turustajale maksta kõrgeid hindu. Eriti tugevasti tõusid veiseliha hinnad Tallinnas. Kuna lihahinnad võimaldasid talupidajale maksta veiste eest nõutavaid hindu, siis möödunud nädala alguseks kujunes veiseliha pakkumine väga suureks, nõudmine aga nõrgenes. Pakkumise rohkus vältas kogu nädala. Nii turustati nädalas üle 600 veise, milline vastab kahe nädala keskmisele Tallinna turu nõudmisele. Pakkumise rohkusest olenevalt langesid ka veiseliha hinnad tunduvalt. Nii makseti veiseliha möödunud nädalal: rammusaist 40—43 snt, keskmisist 30—35 snt ja lahjadest 23—30 snt kg. Eluskaalust nõuti-makseti 20—30 snt kg vastavalt headusele. Veisehinna oli see langus ajutine ja maal olevale hindadele see ei tohiks mõjuda. Hinnad tõusevad kindlasti.

kaubandusministrile ja turu varustamise komiteele järgmise sisuga:

1) Peekoni suurmüügi- ja samuti ka väikemüügi hinnad on liiga kõrged.

2) See vähendab tunduvalt peekoni läbimüüki ja ähvardab tarvitajaskonda võõrutada päriselt ära peekoni tarvitamisest.

3) Siseturu pakkumine on kujunenud liiga väikseks, et rahuldada tarvitajaskonda nii kvaliteedi kui ka hinna poolest.

Kerkivad esile kaks küsimust:

1) Kas kvote komitee poolt aluseks võetud aastatarvitus (10 670 000 tsentnerit) on õigustatud vastavalt kogemustele.

2) Kas ei ole jõudnud aeg, kus tuleks kohandada pakkumist nõudmisele, nagu see nähtud ette turundamiskeemi § 20, et hoida ära tarvitajaskonna ekspluateerimist.

Esimesele küsimusele tuleb vastata ei ja teisele ja läinud 12 kuu kogemuste alusel.

Kaupmeeste liit palub tungival, et võetaks aluseks 1927—31. aastate keskmine sissevedu 1925—30. a. keskmise sisseveo asemel ja sisemaa toodanguks 1927—31. a. keskmine, siis saaksime normaalse aastatarvituse.

Uue aluse aktsepteerimisel kasvaks aasta kvote välisriikidele vähemalt 1 000 000 tsentneri võrra. Eesti osa 0,75% oleks siit 7 500 tsentnerit, mis vastab ligikaudu 7 500 seale.

— CATTLE AND MEAT MARKET.

Vasikate pakkumine suureneb järjest. Sellest olenevalt nõrgenevad lihahinnad. Vasikalihast makseti 30—50 snt ja eluskaalust tuleks nõuda kuni 39 snt kg vastavalt sordile. Hinnad selguseta.

Lambaid turul keskmiselt. Siseturul makseti rammusa lamba lihast 45—49 snt, keskmisest ja lahjadest 30—45 snt kg. Ekspordilammastest makseti Tallinnas 70—77 snt kg. Eluskaalust makseti 22—31 snt kg. Hinnad püsivad.

Sealiha turul müügil rohkesti. Eriti palju on müügil peekonsigu. Sealihast makseti 35—42 snt kg. Pidades silmas lihaturu üldist seisukorda, võiks hindade kõvenemist loota käesoleva nädala lõpupäeviks ja tulevase nädala alguseks. Eriti suurt tõusu loota ei ole.

Tartu lihaturul pakkumine rohke. Hinnas nõrgenesid sea- ja vasikalihha hinnad.

Sealiha maksus 34—40 snt, veiseliha 25—35 snt, vasikaliha 22—30 snt ja lambaliha 27—33 snt kg.

Rakveres maksus sealiha 38—44 snt, veiseliha 32—45 snt, vasikaliha 30—38 snt ja lambaliha 38—40 snt kg.

Narvas maksus sealiha 40—50 snt, veiseliha 40—45 snt, vasikaliha 35—40 snt ja lambaliha 35—50 snt. Hinnas kõvenesid veise- ja lambaliha.

Valgas maksus sealiha 35—40 snt, veiseliha 30—35 snt, vasikaliha 25—30 snt ja lambaliha 27—30 snt.

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Ilmade soojenemise tõttu kanamunade turu seisukord Inglises lödvenes uuesti. Kuigi kanamunade hindade liikumises möödunud nädala alul ei võinud märkida veel nõrgenemist, on aga ka kõigiti tõenäoline, et see praeguses olukorras peagi ilmneb. Tagavarad kui ka sissevedu ületavad Inglises tarvitamise, mis kahtlemata mõjub hindade liikumisele ebasoodsalt.

Saksas on mõningates rajoonides märgata kanamunatoodangu suurenemist, mis aga üldist pakkumist seni nimetamisväärselt ei ole suurendanud, sest sissevedu välisriikidest on ka väike. Kuna külmutusmajadesse paigutatud munade hinnad on näidanud langust ja värskete munade hinnad püsivad, on võimalik esimeste tarvitamise suurenemine.

Kanamunade väljavedu Taanist näitas möödunud aastal tõusu, ületades eelmise aasta väljaveo 6% võrra. Kogu väljaveost läks Inglisse 67% eelmise aasta 70% vastu ja Saksa 23%. Selle vastu aga Šveitsi ja Hispaaniasse näitas kanamunade väljavedu tun-

duvat tõusu, moodustades osatähtsusest 9% kogu väljaveost.

Kanamunade väljavedu Taanist

	(1000 suur-sada)			
	1931	1932	1933	1934
Inglisse	6 909	6 323	6 247	6 253
Saksa	1 087	2 789	2 049	2 179
Šveitsi	1	47	328	566
Hispaaniasse	—	—	189	314
Teistesse maadesse	122	47	106	83
Kokku	8 119	9 206	8 919	9 429

Taani kanamunade keskmises hinnanooteeringus näeme möödunud aastal väikest langust, võrreldes eelmise aastaga. Nii kujunes aasta keskmiseks kanamunade hinnanooteeringuks Kopenhaagenis 103 ööri kg kohta 1933. a. 105 ööri vastu.

Siseturul maksusid kanamunad vastavates linnades snt paar: Tallinnas 12—15 snt, Tartus 11—14 snt, Valgas 11—13 snt, Viljandis 12—13 snt, Pärnus 10—12 snt, Rakveres 12 snt ja Narvas 12—16 snt. Ilmade soojenemise tõttu olid hinnad vähe madalamad kui eelmisel nädalal.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal näitasid teraviljahinnad üldist langust. Nisu noteeringud langesid võrreldes eelmise nädalaga järgmiselt: Liverpoolis 54 punkti, Chicagos 22 punkti ja Winnipegis 18 punkti. Rukkikihind nõrgenes Chicagos 83 punkti ja Winnipegis 46 punkti ja maisihind Chicagos 52 punkti.

Praegune nisuhindade langus on tingitud lõunapoolkera maade headest saakidest ja Inglises olevaist suurtest nisutagavaradest.

Edaspidiseks loodetakse maailma nisuturget varustavate organite poolt üldise majandusliku olukorra paranemisega ja ostujõu tõusuga seosesolevat kevadist suurenevat nõudmist. Nisu järele, eriti Euroopa riikidest Saksas, Itaalias ja Tšehhoslovakkias,

sest nimetatud riikides on möödunud aasta nisutoodang võrreldes teiste importijate maa-dega enam läinud tagasi. Lõplikkude andmete järgi on 1934. a. toodang väiksem eelmisest aastast Itaalias 17 771 tuh. kv ehk 22%, Saksas 10 718 tuh. kv ehk 19% ja Tšehhoslovakkias 6 234 tuh. kv ehk 29%. Majandusliku olukorra paranemine neis kolmes riigis peaks praeguste kaubanduslikkude andmete järgi kutsuma esile suurema vajaduse imporditava nisu järele. Arvestades möödunud aasta madalama saagiga ja käesoleva kaubandusaasta väiksema impordiga, paistab tõenäoliselt vähenev nisutarvitamine seisvat majanduslikus olukorras, mille rahuldav lahenumine on eelduseks suuremale välisnisu impordile ja sellega ka edaspidiste

hindade praegusel tasemel püsimisele ehk väikesele tõusule.

Rukkikaubanduses valitseb praegu vaikus, sest importriikides eelistatakse hilisemaid oste, mil Argentiinas on juba selgund uue lõikuse hinnad. Rukkiahindade edaspidist kujunemist mõjutavad Argentiina 1934. a. lõikuse tagavarad ja nende turustamispoliitika. Arvatavasti saadab Argentiina valitsus Euroopa turgudele suurema koguse rukist ette müümatult, mille läbi kannatavad Euroopas rukist eksportijate riikide huvid.

Söödaviiljaturul möödunud nädala suure maisipakkumise tõttu Kanadast, Doonau ja Lõuna-Aafrika riikidest langes hind, P.-Am. Ühendriikides massilise sigade arvu vähendamise ja Hollandis madalate piima- ja sealihahindade tõttu on söödaviilja, eeskätt odra järgi nõudmine väike, mis hindadele mõjub pidurdavalt. Arvatakse, kui edaspidi P. Am. Ühendriikides elusloomade vähendamine kes-

tab edasi, siis mõjutavad Argentiina suured odratagavarad edaspidi suuresti maailma odrakaubandust, sest Ühendriikide väiksema tarvituse korral tulevad Argentiina ülejäägid turustamisele Euroopas.

Siseturul teostab Majandusmin. 28. ja 29. jaanuaril Viljandis Tarvastu põllupidajatelt rukki ja nisu ostu. Esimesel vastuvõtmisel jäi Tarvastust hulk vilja toomata halbade teeolude tõttu ja nüüd tulles vastu nimet. põllupidajate müügisoovidele, otsustas ministeerium ülalnimetatud tähtpäeval endistel müügiialustel osta 100 tn rukist ja 17 tn nisu.

Möödunud nädala nisumüügiga Itaaliasse vähenes riiklik nisutagavara 3000 tn võrra. 3000 tn läheb müügilepingu alusel Soome ja järelejäänud osa (ca 3000 tn) tuleb mujal turustamisele, milleks eeltööd praegu ministeeriumil käsil.

LINATURG — FLAX MARKET.

Venelased sõlmisid k. a. jaanuari esimesel poolel uusi müügilepinguid mõnede tuhandete tonnide lina peale, kusjuures uutes lepingutes märgitud müügihinnad on järjest kõrgemad, võrreldes varemsõlmitutega. Seetõttu tõusid linahinnad Lääne-Euroopa linakaubanduse kõigis keskustes ka jaanuari kolmandal nädalal ja tendents püsib endiselt tugev.

Dundee linabörsil märgiti Ida-Euroopa linade hindu cif Ida-Inglise sadamad 1 inglise tonni eest naelsterlingites järgmiselt:

	18. I 35	9. I 35	17. I 34
Petseri-Võru R	85	83	52
Läti Liivi R	87	84	52
Vene Kasteleo linade IV grupi I sort	92	89	52
Pärnu takud I sort	65	64	35
" " II "	61	60	—

Linahindade noteerimiskomisjon Tallinnas 18. I 1935 noteeris lina kokkuostuhinnad sentides riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu järgmiselt:

KARTULITURG — POTATO MARKET.

Jaanuari alul takistasid külmad ilmad kartulite kokkuvõtmist maalt. Läänud nädalal soojemate ilmadega tuli Tallinna mõni vagum kartuleid. Ladudes on kiire kartulite

	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis.
ristna	R	133
hoffsdreiband	HD	124
dreiband	D	115
ordinaardreiband	OD	104
low-ordinaardreiband	LOD	98
takuprakk	H	81
takud I sort		94
" II "		85
ohitustakud		15

Tendents: kändel, välismaal ostjad ja müüjad tagasihoidlikud.

Võrreldes eelmise nädala omaga on ülal toodud noteering iga standardsordi 1 kg lina kohta 4 senti võrra kõrgem.

Petseri laadal 15. skp. osteti talupidajatelt kokku umbes 50 000 kg linnu hinnaga 134 snt ristna sordi 1 kg eest. Mehikoorma laadal (Võrumaal) 17. jaanuaril k. a. maksid kokkuostjad linadest samu hindu.

sortimine käimas juba kuu algusest peale. Selle nädala alul laaditi üks saadetis ligi 7 000 kv lõunapoolsete riikide jaoks. Sellega on pea kartulitagavarad ladudes lõppenud.

Kui maalt läheb korda veel saada korralikku kaupa, siis ehk õnnestub järgmisel kuul väiksemal määral kartuleid vedada välja.

Suurema nõudmise tagajärjel kartulihin-

nad näitasid aasta alul tõusu. Viimase noteeringu järgi makseti söögikartulitest maal raudteejaamades kr. 1,90—2,20 kv ja piiritusvabrikutes kr. 1,70—2,10 kv.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Möödunud nädala soodsad pehmed ilmad võimaldasid aedvilja turulesaatmist suuremal määral. Eriti oli märgata seda õunte juures, mida külmade ilmadega peagu sügugi ei ilmunud turule. Maalt õunte juurdetulekuga alanesid ka hinnad lühikeseks ajaks. Kuna aga õunte tagavarad siiski nii suured enam ei ole, siis kerkis käesoleva nädala alul õunte hind uuesti endisele tasemele. Paremaid taliõunu müüdi Tallinna turul käesoleva nädala alul 40—45 snt kg suurel viisil edasi andes. Kehvemate taliõunte hind ei ületanud siiski 25—30 snt kg. Oli juhte, kus neid müüdi ka 20 sendi eest kg — pisi-kesed, närtsinud ja plekilised õunad. Üksikmüügihinnad olid turul 5—10 ja õunakeldrites 10—15 snt kg-lt kõrgemad.

Sibulate hind püsis eelmise nädala tasemel. Soomes pole märgata erilist huvi meie sibulate ostmiseks ja seetõttu püsisid meil siseturulgi sibulate hinnad võrdlemisi madalal tasemel. Suurel viisil müüdi sibulaid

Tallinna turul 8—9 snt kg, kuna üksikmüügihind kõikus 13—15 sendi vahel kg.

Sigurite hinnad aga näitasid väikest tõusutendentsi. Neist makseti suurel viisil ostes 18,5—19 snt kg. Sügisel aga sai neid osta 16—17 snt kg. Erilist suurt kõikumist pole märgata ka sigurite hindade juures mitte.

Muu keeduvilja hind seisis endiselt madalal tasemel. Nii makseti üksikmüügil värskekapsa kg-st ainult 4—5 snt, hapukapsa kg-st 6—7 snt, kaalikate kg-st 5—6 snt, porgandite kg-st 7—8 snt, mädarõika kg-st 120—150 snt. Suurmüügihinnad aga olid siingi palju madalamad.

Võrreldes detsembriga langes jaanuaris järesku aiasaaduste eksport.

1.—5. jaanuarini veeti meilt välja vaid sigureid 12 600 kg, mis läksid Soome.

6.—12. jaanuarini läks Soome meilt sigureid 12 500 kg ja marineeritud kurke 3 000 kg.

14.—20. jaanuarini — ainult sibulaid 9 750 kg.

OSTUJÕUSÖÖTADE TURG — CONCENTRATED FEED MARKET.

Praegu on müügil imporditud jõusöötadest vähesel määral päevalillekooke, puuvillakooke ja sojatangu. Neile lisanduvad oma õlitööstusest päritolevad lina- ja kookuskoogid. Õlikookide vähesuse ja nende kõrge hinna tõttu on seevastu esindatud rikkalikult omaveskite mitmesugused söödajahud ja kliid.

Praegu on Tallinnas suuremates müügi-keskustes saada järgmised jõusöödad müügi-keskuste hindadega: Puhk ja Poegadelt on saada nisukliid 7—7,5 kr. kv (7 kr. on peened ja 7,5 kr. jämedad), rukkikliid 7,5 kr. kv, loomajahu 6 kr. kv ja „jõusööt“ 8 kr. kv. Pea-

kontorist saadud andmete järgi sisaldab „jõusööt“:

Niiskust 9,9%, tuhka 4,8%, rasva 1,9%, toorproteiini 21,1%, toorkiudu 12,5%, lämmastikvabu ekstraktaineid 52,5%.

ETK-s on müügil järgmised jõusöödad: päevalillekook 11,25 kr, puuvillakook 11,25 kr, sojatangud 12,5 kr, loomasöödajahu 7 kr, odrakliid 6,25 kr ja odrasöödajahu 7,25 kr kv. P. K. „Estonias“: linaseemnekook 11—11,5 kr ja sojatangud 12,5—13 kr kv. Taimevõitehas „Ekstraktoril“: kookoskook 10—10,5 kr kv.

Tähtsamad hinnad ja noteeringud - Prices and Quotations.

	14/I—	7/I—	+	-	1934 a.		14/I—	7/I	+	-	1934 a.	
	20/I	13/I			XII	I		1935.			1935.	XII
	1935	1935					1935.	1935.				
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas (börsikom. noteeringute järjekorras) (kr. kv)												
Teravili, jahu ja kartul												
1. Rukis	11	—	—	—	10,25	11						
2. Nisu	13,50	—	—	—	14,50	19						
3. Oder, õlle	—	—	—	—	14	18						
4. " sööda	8,25	—	—	—	8,16	15,50						
5. Kaer	6,50	—	—	—	6,88	11						
6. Rukkijahu	12,50	12,50	0	—	12,30	13,20						
7. Rukkipiitül	19,25	19,25	0	—	18,75	25,15						
8. Nisupiitül (kõrgem sort)	32,60	32,60	0	—	39,80	43,60						
9. Kartulid, eksport	—	—	—	—	—	—						
10. " piirituse	1,90	1,95	-3	—	1,95	1,50						
11. " vabriku	1,70	1,70	0	—	1,69	1,50						
Primasaadused ja kunstvõi												
12. Juust sveitsi (kg)	1,20	1,20	0	—	1,10	1,23						
13. Margariin	0,67	0,67	0	—	0,67	0,68						
Kolooniakaubad												
14. Suhkur, Inglise	41,88	41,88	0	—	41,25	43,12						
15. Sool, Vene	2,70	3,20	-16	—	3,20	4,25						
16. " Saksa	3,00	3	0	—	3	4,62						
17. " Inglise	3,00	3	0	—	3	—						
18. Riis, Burma II	44,50	44,50	0	—	44,50	48						
19. Teo, Or, Pek., Tseilon (kg)	5,75	5,75	0	—	5,75	7,05						
20. Kohv, Rio, Santos jne.	4,75	4,75	0	—	4,75	6,35						
21. Heering, S. Matkos (tünn)	35	35	0	—	34,96	55						
22. " Matfals "	39,50	39,50	0	—	38,66	61						
Ehitusmaterjalid												
23. Telliskivid (1000 tk.)	35	35	0	—	35	40						
24. Tsement (tünn)	6,63	6,63	0	—	6,63	—						
25. Lubi	—	—	—	—	—	3,50						
26. Tsinkvalge (kg)	0,51	0,51	0	—	0,51	0,59						
27. Ooker	0,22	0,22	0	—	0,22	0,23						
28. Värnits	64,50	64,50	0	—	64,50	74,50						
Materjalid												
29. Raud, sortid	14	14	0	—	14	12						
30. Teras, vedru	25	25	0	—	25	25						
31. Inglistina	490	490	0	—	490	538						
32. Seatina	29	29	0	—	29	40						
33. Vaskplekk, punane	165	165	0	—	165	170						
34. " valge	143	143	0	—	143	153						
35. Tsinkplekk	67,50	67,50	0	—	67,50	67,50						
Riie ja lahk												
36. Puuvillaneria, bjas (mtr)	0,56	0,56	0	—	0,56	0,56						
37. " mitkral	0,42	0,42	0	—	0,42	0,42						
38. Tallanahk, Eesti nah. (kg)	2,15	2,15	0	—	2,15	2,25						
39. " Am. nah. I s. "	2,43	2,43	0	—	2,43	2,55						
Kütteained, õlid jne.												
40. Kivitsüsi, auru, Newcastle	2,55	2,55	0	—	2,55	3,40						
41. " sepa	2,75	2,75	0	—	2,75	3,90						
42. Põlevkivi, I a s.	0,85	0,85	0	—	0,85	0,85						
43. Turvas	0,83	0,83	0	—	0,83	0,83						
44. Põlevkiviõli	5,25	5,25	0	—	5,25	6,25						
45. Nafta, Ameerika ja Poola	10,50	10,50	0	—	10,50	11,50						
46. Petrooleum, Vene ja Am.	10,50	10,50	0	—	10,50	12,50						
47. Bens., R.-põlevk. segab. (lt)	0,27	0,27	0	—	0,27	0,27						
48. " välismaa, I sort "	0,29	0,29	0	—	0,29	0,29						
VÄIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)												
49. Rukis	—	—	—	—	—	13,2						
50. Nisu	—	—	—	—	—	—						
51. Oder	—	—	—	—	—	12	17					
52. Kaer	7,0	7,5	-7	—	7,5	12						
53. Rukkijahu	12,7	12,5	0	—	12,4	13,1						
54. Sepikujahu	18	18	0	—	18	23						
55. Kartulid	8,2	8,2	0	—	8,2	9						
56. Piim, lahtine (liiter)	10	10	0	—	10	9						
57. Või, meierei	165	165	0	—	140	163						
58. " taluvõi	140	140	0	—	130	141						
59. Koor, röösk (liiter)	100	100	0	—	100	100						
60. " hapu	90	90	0	—	90	100						
61. Kanamunad (paar)	14	14	0	—	14	18						
62. Sealiha, keedulihha	50	50	0	—	50	53						
63. " praeliha	55	55	0	—	55	65						
64. Loomaliha, supiliha	35	35	0	—	30	27						
65. " praeliha	60	60	0	—	50	48						
66. Vasikalihha, esim. veer.	40	40	0	—	48	42						
67. " tag.	50	50	0	—	53	48						
68. Lambaliha, esim. veer.	50	50	0	—	45	55						
69. " tag.	56	56	0	—	50	60						
70. Searasv, sulatamata	75	75	0	—	75	90						
71. " sulatatud	90	90	0	—	90	130						
72. Loomarasv, sulatamata	50	50	0	—	50	60						
73. " sulatatud	60	60	0	—	60	60						
74. Heeringad, soolatud	50	50	0	—	50	60						
75. Rähmed, värsked	25	35	-29	—	25	36						
76. Kihud	—	—	—	—	—	—						
77. Riis	60	60	0	—	60	65						
78. Mannad	40	40	0	—	40	50						
79. Kartulijahu	25	25	0	—	25	30						
80. Suhkur	43	42	-2	—	42	45						
81. Sool	5	5	0	—	5	7						
82. Ristikhein	4,6	5,2	-12	—	4,6	5						
83. Aasahain	3,7	4,0	-7	—	3,7	4,8						
84. Põletispuud, kase (m³)	563	597	-6	—	563	597						
85. " männi	352	435	-19	—	352	435						
86. Petrooleum (lt)	12	12	0	—	12	15						
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.												
Rukis - (kr. kv.)												
87. Hamburg (La Plata)	8,68	8,74	-0,7	—	9,01	—						
88. Chicago	10,00	10,83	-7,7	—	13,00	8,53						
89. Winnipeg	8,27	8,73	-5,9	—	8,50	6,93						
Nisu - (kr. kv.)												
90. Hamburg (Manitoba I)	13,29	—	—	—	13,50	8,71						
91. Liverpool	9,71	10,25	-5,8	—	9,37	—						
92. Chicago	13,28	13,50	-1,6	—	13,37	11,5						
93. Winnipeg	11,16	11,34	-1,6	—	10,54	8,87						
Mais - (kr. kv.)												
94. Tallinn	—	—	—	—	—	—						
95. Chicago	12,62	13,14	-4,0	—	13,26	7,36						
Või. (snt. kg)												
96. Tallinn	134	138	-2,9	—	132	137						
97. Kindlustatud hind	145	145	0	—	145	150						
Londonis.												
98. Taani	210	208	+1,0	—	219	180						
99. Eesti	—	167	—	—	—	124						
100. Läti	—	—	—	—	—	137						
101. Leedu	—	—	—	—	—	—						
102. U.-Meremaa	144	136	+5,9	—	130	120						
Manchesteris.												
103. Taani	215	210	+2,3	—	226	142						
104. Eesti	176	171	+2,9	—	162	133						
105. Läti	189	—	—	—	174	—						
106. Soome	191	191	0	—	199	147						
107. Rootsi	191	198	-3,5	—	197	144						
Berliinis.												
108. Saksa margivõi	376	376	0	—	376	337						
109. Peen meiereivõi	367	367	0									

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

LANCASHIRE'I TEKSTIILTÖÖSTUSE REORGANISEERIMINE. REORGANISING LANCASHIRE'S TEXTILE INDUSTRY.

Lancashire'i tekstiiltööstus nõuab reorganiseerimist. Tegemist on peamiselt ülelligse tootmisvõime kohandamisega turundutele. Möödunud oktoobris Master Cotton Spinners' Federation'i peakomisjon enamuses kiitis heaks Manchesteris Colwy ja State Trade komiteede ettepanekud tekstiiltööstuse ratsionaliseerimise kohta. Kaalumise all oli kaks erinevat kava. Üks kavadest näeb ette ketramisvärtinate arvu vähendamist, teine aga püüab saneerida tööstust huvide ühtlustamise teel (community of interest).

Et saavutada rahuloidavaid tagajärgi, tuleks eemaldada värtinaid töötlemisprotsessist kuni 13,5 milj. tükki. Kuna vaevalt oleks loota töösturite nõustumist nii suure koondamisega, komisjon pani ette vähendada värtinate arvu 10 milj. võrra. Tööstuse ameerika sektsioonis, s. o. ettevõtetes, mis töötlevad Ameerika puuvilla, tuleks eemaldada tegevusest pea kaks korda rohkem värtinaid kui Egiptuse puuvilla töötlevas sektsioonis.

Igast eemaldatud värtinast tuleks maksta komisjoni arvutuste kohaselt keskmiselt 5 sh. Seega nõuaks kava teostamine ümmarguselt 2,5 milj. n. sterl. Arvestades ka vanarauana müüdivatatest masinatest laekuvat summat 1 sh. pro värten, nõuaks kava teostamine ikkagi kuni 2 milj. n. sterl.

See summa kuuluks tasumisele 15 aasta jooksul. Aastane maks ühes amortisatsiooni ja intressidega võrduks 180 000 n. sterl. Keskmiselt langeks sellest summast iga 100 000-st värtinast koosnevale ühikule Ameerika sektsioonis 675 n. sterl. ja Egiptuse sektsioonis 511 n. sterl. aastas, arvestades 30 000 000 tegevusesse jäävat värtinat.

Peale ülalnimetatud 10 milj. värtina, mis jäädavalt eemaldataks tegevusest, tuleks eemaldada tootmisprotsessist ajutiselt (5 aastaks) veel 1 milj. värtinat, kusjuures aga masinad kogu seisaku ajal hoitaks korras. Programmi teostamine tooks lisakulusid iga 100 000 värtinast koosnevale ühikule kuni 500 n. sterl. aastas. Kava teostamine kuuluks erinõukogule (The Surplus Spindleage Board). Kokkuleppe saavutamisel (s. o.

töösturite nõustumisel vähendada küllaldaselt värtinate arvu), nõukogu esitaks vastava kava parlamendile seaduslikult kehtima panekuks.

Teine kava näeb ette korrutamata puuviljalõnga tootjate ühendamist „pooli“ printsiibil. „Pool“ määraks kindlaks toodangu kvoodid üksikule ettevõtetele, et hoida ära lõnga turustamist ebatasuva hinnaga. Tootjaid, kelle toodang ületab kindlaksmääratud kvote, karistatakse erilise maksuga. Laekuvaist summadest „pool“ maksaks tasu alla kvote tootjaile liikmeile. „Pool“ püüaks teostada ka üksikute tööstusettevõtete liitumist suurettevõtteiks.

Erinevalt esimesest plaanist, teine kava püüab tööstust ratsionaliseerida mitte seadusandlikul teel, vaid töösturite juurdetõmbamise teel vaba kokkuleppe alusel. Master Cotton Spinners' Federation'i president W. H. Catterall'i arvates võib seisukord Lancashire tööstuses püsivalt paraneda vaid sel korral, kui tegevusest kõrvaldatakse teatud suurem arv värtinaid.

Mõlemad ülalmainitud kavad tulid hiljuti hääletamisele Master Cotton Spinners' Federation'is ning selle tulemused avaldati käesoleva kuu esimesel poolel. Esimesena tuli hääletamisele „pooli“ ettenägev kava. Kava poolt anti 50,8%, vastu 17,8%. Kuna „pool“ oleks tulnud loomisele vaid juhul, kui 90% hääletajaist oleks nõustunud kavaga, siis otsustas hääletamine lõplikult „pooli“ saatuse: seda ei võeta enam kaalumisele.

Vastandina „pooli“ kavale ketramisvärtinate arvu vähendamist ettenägev plaan sai hääletamisel poolt 66,3%, vastu 18,4% 15,3% erapooletuks jäämisel.

Arvestades hääletamistulemusi M. C. S. Federation otsustas jätkata tööd sihis, mis viiks välja värtinate arvu vähendamisele, nagu see on nähtud ette kavas. Selleks avati kontor Manchesteris, kuhu kogutakse töösturite ettepanekud värtinate arvu vähendamise kohta. Kuna küllalt suur protsent ettevõtjait suhtus pooldavalt ettepanekusse, siis loodetakse, et ka seni veel kehvad töösturid

kavaga ühinevad. Olgugi et ka see kava pole täiuslik, kalduvad asjatundjad siiski arvamisele, et kõnesolev plaan on parimaid ja konstruktiivsemaid, mis kunagi esitatud üle-

produktiooni lahendamiseks. Kui suudetakse tõsta pooldajate protsenti 80-le, siis arvata- vasti nõustub ka valitsus kindlustama selle efektsust seadusandlikul teel.

Austria lehmade eksport Palestiinasse — *Export of Austrian Cattle into Palestine.*

Austriast saadeti Palestiinasse 50 piima- lehma, kuna mõni kuu tagasi prooviks saade- tud 6 lehma osutusid täiesti sobivateks Pa-

lestiina oludele. Austria piimalehmade eks- porti Palestiinasse loodetakse edaspidi veel tunduvalt arendada.

Nira alaliseks asutiseks — *NIRA — Permanent Institution.*

P.-Am. Ühendriikide valitsus kaalub Nira administratsiooni alaliseks asutiseks muut- mise küsimust.

Teatavasti Nira loomisel oli nähtud ette selle administratsiooni töötamise lõpptäht- ajana juuni 1935. (Nirast v. Konjunktuur nr. 1.).

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA BILANSS.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Returns,

AKTIVA

7. jaanuaril 1935. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	27 674 172,29	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	888 081,37
välisraha	4 492 048,78	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 584 976,24	a) pangatähed liikvel	34 982 886,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	5 598 180,01	valitsuse	8 277 434,32
põllumajandusl.	801 433,59	pankade	7 419 577,10
metsatööstusl.	10 658,65	teised	2 659 602,50
	6 410 272,25	18 456 613,92	
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	5 888 790,89
valitsusele	3 800 000,—		
teistele	3 890 293,74		
5. Kinnis ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	2 288 804,80		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	15 070 734,52		
	64 711 302,12		64 711 302,12

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 60,19%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }